

vident que vinga darrera en camí tan temptador com plè de trenca-colls, per afrontar-nos assenyalant als altres la veritable dreuera; que la nostra feblesa, tan palesament demostrada, encoratgi al qui tinga força suficient, pera posar els fonaments de lo cert, ab tanta y tan incommovible seguretat, com posaren, fà milers y milers d'anys, altres coratjosos inconeguts, els blocs formidables de les muralles emporitanes.

VÍCTOR CATALÀ

Constitució y Actes conservades de la Academia Desconfiada, anomenada també Escola y Academia dels Desconfiats

(ACABAMENT)

JOSEPH IGNACI DE SOLÍS Y DE GANTE

Nasqué a Salamanca per los anys de 1676, en la casa de Solís, en lo carrer anomenat *de los Herreros*, avuy del Doctor Riesco. Foren sos pares Alonso de Solís Osorio, segon Duch de Montellano, y Luisa de Gante Sarmiento. Era net de Joseph de Solís y Valderrabano, primer Comte de Montellano (23 Octubre 1681) y més tart Duch del meteix títol per R. Cèdula de 4 de Febrer de 1705. Estava casat ab Clara Osorio Fonseca.

Joseph Ignaci de Solís y de Gante, l'any 1696, fou nomenat capità de guardies.

Lo 18 de Novembre de 1701 celebrà l'Academia sessió solemne en honor de Felip IV d'Anjou y de Maria Lluïsa Gabriela de Savoya. Nostre biografiat presidí l'acte, com a President efectiu de l'Academia.

A més d'esser tercer Marquès de Montellano, era Gran d'Espanya, Adelantat del Yucatan y cavaller de la insigne ordre del Toysó d'Or y de la de Calatrava, Gentilhom de Cambra de Sa Magestat y Majordom del Infant Lluís.

Fou fundador de la Academia Espanyola. Morí lo 23 de Juny de 1765 (1).

FRANCESCH VALLS Y GALÁN

Fou batejat a Santa Maria del Mar, lo 27 de Desembre de 1665. Se li imposaren los noms de Domènech, Joseph, Francesch. Era fill de Saldoni Valls y de Maria Galan. L'apadrinaren Domènech Galan, son avi matern, y Maria Clarisa, muller del Doctor Joseph Clarisa y Flaquer.

No he pogut averiguar qui fou lo seu mestre en l'art de la composició. Lo mestre que per sa estructura macisa y per son istil té més tirat a n'En Valls en sa primera època es lo compositor Miquel Rosquelles del que's conserva un admirable himne *Te lucis ante terminum*. Lo mestre Rosquelles entrà de substitut d'En Pere Reig en la maestría de Santa Maria del Mar, lo 22 de Febrer de 1674. Mort Mossen Reig, fou nomenat mestre; finà lo 29 de Juliol de 1684.

Lò que sabem de cert es que l'any 1688 Mestre Valls havia sigut habilitat per Mestre de la Catedral de Girona y que guanyà més tart, per oposició, la Maestría de Santa Maria de Mataró.

A Santa Maria del Mar rebé lo nomenament de Mestre de Capella lo 4 de Juliol de 1690 lo llicenciat Espelt que renuncià la plaça pe'l Janer de 1696. Lo 16 del propi mes era nomenat Mestre, lo llicenciat Francesch Valls que renuncià per passar a la Maestría de la Catedral de Barcelona. Lo 23 de Setembre de 1696 inaugurà la Maestría lo llicenciat Valls, si bé al començament com a substitut del mestre Joan Barter qu'era molt vell.

En Valls se dedicà a estudiar los millors compositors de la Catedral y les grans obres d'En Guerrero, Morales, etc., allí aplegadas. Consegui formar un istil propi ab la base d'aquests estudis y ab certa independència personal. Volia escriure una obra que fos resultat de ses vigílies y de son enginy. Li vingué'l pensament de dedicarla al cèlebre

(1) Arxiu de la Casa y Estat del Duch de Montellano. — Continuació de la Historia de la Academia, vol. vi del Diccionari de la Llenga Espanyola.

monjo Guido, natural d'Arezzo y que per això se'l anomenà *Aretino*. Aquest monjo fou qui inventà una forma o medi mnemònic per recordar les notes de la escala. Axis dedicà tot son esforç a compondre una missa que titulà *Scala Aretina* y la dexà llesta l'any 1702.

Mentres estava capficat ab aquests estudis, tingué notícia de la fundació de l'Academia, a la que conseguí entrar lo 10 de Juny de 1700.

Escrigué bona música per l'Academia, de la que, al parlar de les Actes, he donat compte. Solia assistir a totes les Academies.

Com he dit, l'any 1702 la missa *Scala Aretina* romanqué terminada. Aquesta obra que tant ha donat que parlar per la entrada de tiple segon en lo *Miserere* ha sigut en son conjunt gens estudiada per los crítichs de l'art musical.

En les recerques que jo fiu per escriure mon *Carles d'Austria*, tinguí moltes particelles en la meua mà d'aquesta obra d'En Valls, y me convencí d'esser dita missa d'una inspiració fluyda y d'un tecnicisme irreprovable. Se registren en ella passatges que's poden calificar d'admirables. Fou originalment escrita per onze veus, violins, trompes y harpa. Llesta aquesta magna obra, no volgué estrenar-la fins que arribés la ocasió qu'ell estimés oportuna. Lo 5 de Desembre de 1706 va morir l'excelent compositor Joan Baster, que feya alguns anys estava jubilat, conservant, no obstant lo títol de Mestre de Capella de nostra Seu. Des d'aquella data resulta ésser mestre efectiu lo llicenciat Francesch Valls y Galan.

Quatre obres molt originals composà durant sa auxiliaria (22 Desembre 1696 a 5 Desembre 1706); totes són vilancets. Lo primer es a 7 veus ab cobles a solo y acompanyament de violins y continuu. Fou escrit per celebrar la pau de Ryswick en una gran festa que donà la Diputació, la tarda del día de Sant Jordi del any 1698. Los altres tres vilancets foren cantats en la esglesia de Sant Pere de les Puelles, lo 29 de Juny de 1706, per celebrar la victoria de les tropes catalanes sobre les borbòniques. Assistí a tan solemne acte, en representació del Rey Carles, lo noble Pere de Torrellas y de Sentmenat. Lo primer vilancet té molt escayent tornada y en ell se fa menció de la estada del Arxiduch dins la cleda de Sant Pere.

Al instaurar Carles d'Austria la sua cort a Barcelona feu vindre un estol d'artistes, pintors y músichs, de lo millor d'Alemanya y d'Italia, no mancant-hi també bons metges y adhuc excellents joyers y matemàtics. No ve arà al cas fixar-se en quiscún d'aquest homens los Bibienna, Fux, Vaccaro, Porsile, Van den Poel, Fardella, Vocht y Garelli. Alló fou un raig d'Europa sobre nostra terra. No es estrany qu'inspirés a la noblesa d'aquí somnis de grandesa, tot ovirant, al travers de la historia, la gloria y benhaurances de la cort d'altres temps. Somnis que s'esvayren en un dol immens per la pèrdua de nostra nacionalitat tant estimada.

Lo mestre Valls desitjava dèxar en bon lloch lo penó de nostre art musical. Havía ohit l'admirable *Te Deum* d'En Fux a Santa Maria del Mar. Cregué qu'era sonada la hora de donar a conèxer sa tant treballada e inspirada missa *Scala Aretina*. La estrenà per fer-la ohir a la Reyna Elisabeth y a la Cort, lo día 3 d'Agost de 1710, en lo solemne ofici que's cantà a la Catedral per a celebrar la victoria d'Almenara.

L'any 1708 fou de molta labor per En Valls. Durant aquest temps composà obres tan notables com sos dotze *Magnificats* a 6 veus y l'encar més celebrat a 9 veus. L'any 1714, plé de disort, escrigué un *Miserere* a 10 veus ab acompanyament de violí. Axís anà composant de fort y de ferm fins l'any 1737 que dexà lo treball actiu per escriure son cèlebre *Mapa Harmònic*, acabat l'any 1741. Es una obra notable de didàctica.

He pogut fruyr del estudi de les següents obres de Mestre Valls: Missa *Tu es Petrus*, a 8 veus. — *Ut queant laxes resonare* (sinòmina de la *Scala Aretina*, a 8 veus. — *Haec Virgo Sapiens*, a 9 veus. — *Innominada*, a 6 veus. — *Missa Regalis*, dedicada a Joan V de Portugal, acabada l'any 1740, a 5 veus. — Oratori, molt hermós, a la *Concepció de Maria*. — Varis salms, himnes, nocturns, antifones, cants d'hores, etc...

Morí mestre Valls a Barcelona lo 2 de Juny de 1747 (1).

(1) Arxiu de Santa Maria del Mar. — Arxiu de la Catedral. — Mon arxiu musical particular. — Colecció Lambert Mata. — Mon *Carles d'Austria*, etc.

VARIS

MARCH D'ALVA

Consta aquest nom com Acadèmich de la Desconfiada, o dels Desconfiats, en la pl. 3 al cap de vall de nota, en lo volum 1 de les Memories de Reyat Academia de Bones Lletres. N'Ernest Moliné y Brasés lo troba incloït en una nota de nostra Academia, ahont consta son càrrech de vedehedor, o sia inspector dels *presidios* de Gerona. Aquí *presidio* vol dir fort o castell en que hi ha guarnició de tropes. Ni a Gerona, ni aquí, ni enlloch, he trobat la més remota noticia d'aquest militar. En les actes conservades rés se'n diu.

ALEXANDRE DINI

Tal vegada se tracta d'en Alessandro Dini, presumpte autor de la *Soperbia punita*, obra representada en lo Teatre Ducal de Mantua.

Los Dini d'Italia foren persones que lluhiren en molts estaments. Axís tenim en Francesco Alessandro Dini qu'es suposa nat a Sinigaglia, molt criticat per l'Apostolo Zeno en ses *Lettere* y de qui parla llargament ab lloança en Berthelot en son Dicc. Enciclopèdich que copia la casa Espasa en aquest article. En la Bib. Imperial de Viena se troban escrits de dos Dini famosos; l'un lo cèlebre metge florentí Dini, anomenat *Dinus de Garbo*, autor del *ungüenta et emplastra*, que vivia en la xv centuria, y'l jurista *Dinus de Rossoboni* qu'ilustrà lo segle xiii ab sa important obra *Apparatus super tractatu de regulis juris*. Alexandre Dini entrà a la Academia lo 4 de Janer de 1701. Probablement seria un acadèmich honorari com en Botello de Moraes. Eran los dos únichs extrangers de la Academia.

JOAN GALVANY

D'En Joan Galvany, que les *Nenias* li prodigan l'elogi de *Orfeo de nuestros tiempos*, no sé si era un poeta, per mi

ignorat, o bé lo músich, compositor y cantor de la Catedral Joan Galvany y Nonell, fill d'un botiguer de teles de Santa María, anomenat Felicià Galvany. Ne coneix varies composicions que estàn discretament escrites. Entrà a la Academia lo 30 de Setembre de 1700. Sustituiria alguna vegada al Mestre Valls.

MANUEL DE VEGA Y DE ROVIRA

Nobilíssima familia catalana, la de Vega, originaria de Balaguer. Joan de Vega fou Virrey de Sicília en temps del Emperador, ahont se distingí per son govern y per son valor personal, assenyalamet a la forta acció contra'l pirata Dragut. Descendent seu fou lo valeros militar Joseph de Vega y de Pons qui casà ab Mariàngela Rovira y Reguer de Solsona, filla de Joan de Rovira y Boldó y María Paula de Reguer. Nasqueren d'aquest matrimoni los següents fills: Joseph, que morí jovenet; Pere, militar qui morí lluytant lo 7 de Setembre de 1714 devant lo Palau Reyal de Barcelona; Manuel, a qui intentem biografiar; Esteve, religiós de Santes Creus; Antoni, religiós de Poblet; Tomasina, qui casà ab Pere de Plañella; Josepha, monja de Sant Pere de les Puelles, Gertrudis y Marianna.

En Manuel de Vega y de Rovira estudià la carrera eclesiàstica y's feu monjo del Imperial Convent de Ripoll. Per sa hermosa veu y son plé conexement de música se'l nomenà xantre. Fou molt estudiós y aymant de la literatura.

L'any 1699 donà a conexas una traducció d'una obra italiana, llavors molt celebrada. Era son titol: *L'ambiciós, polítich infeliç, representat en la vida de Ludovic Sforza VII, Duch de Milà*. Es un treball molt curiós ahont s'explican les viscsituts que comprenen la vida d'aquest personatge, anomenat *Lo Moro*; home ambiciós per demés y polítich verament infeliç que va esser aliat y després enemich de Carles VIII de França. Lluís XII lo gita del trono. Morí finalment en la presó de Loches, l'any 1510. Fou imprès aquest llibre a Barcelona, a casa Rafel Figueró, l'any 1699.

Lo 21 d'Octubre de 1700 ingressà en l'Academia. En la sessió de 25 de Març de 1703 feu presentació d'uns diver-

tits versos sobre les aventures de D. Quixot al hostal que lo cavaller de la Manxa prengué per castell encantat. L'any 1702 escrigué un poema elegiach dramàtic en les festes de la traslació del cós de Sant Olaguer. Obtingué lo segon premi ofert per los magistrats de Barcelona.

Segons en Joseph Maria Pellicer y Pagés, Fra Manuel Vega, ab lo pseudònim de *Rector de Pitalluga*, recollí, ordenà y feu imprimir les poesies del cèlebre Rector de Vallfogona. Colaborà en aquest treball lo distingit advocat de Barcelona, Joaquím Vives Ximenez, qui usava lo pseudònim de *Rector dels Banys*. La edició feta per en Manuel de Vega en companyia del Dr. Vives, fou la primera que vegé la llum. Lo titol es: *La Armonia del Parnàs més numerosa en les poesies variats del Atlant del Cel poètic, lo Dr. Vicents García*, etc.

Crec, com l'amich y company d'Academia, N'Ernest Moliné y Brasés, que lo manuscrit o borrador de la obra portava la data de 1700 qu'es la que consta en lo peu d'impremta; *Barcelona: Per Rafel Figueró, Any 1700.* — *Se ven en Casa Joan Vaguer, Libreter, en la Plaça Nova.* Fonament a queix criteri en que en la Vida del Dr. Vicents García, escrita per los Rectors de Pitalluga y dels Banys, plana 27, línia del 28 al 36 y plana 28, línia primera, diu: *casi todas estas cosas las dona a compendre aquell Soneto de la pàg. 25. Que molts (y no sens gran fonament) lo afillan al gran numen de D. Joan de Boxadors, Avi de D. Joan Antoni de Boxadors, vuy Comte de Çavellà, qui, ab la nobilíssima sanc de sos Progenitors ha heretat les Virtuts y Ciències, que tant resplandiren en sos Antepassats, y ab singularitat ab sos Avi y Pare que foren lo Regalo de les Muses del Parnàs de Catalunya, com es avuy, ab universal admiració, lo Comte Digníssim PRESIDENT de la molt Illustre, Docta y Savia Academia dels Desconfiats.*

Ara bé, lo Comte de Çavellà sols fou (com ho demostran les Actes) PRESIDENT de la Academia Desconfiada o dels Desconfiats en les primeres sessions, compreses entre 3 de Juny a 3 de Juliol de 1700. Vet aquí la seguretat de que l'any 1700 era l'any que portava l'original; any que després no's correixí per més que l'obra finís l'any 1703 o més tart. No's diu aquest meteix llibre que per consell del

Rector dels Banys (Joaquím Vives Ximenez) anà lo Rector de Pitalluga (Fra Manuel Vega y Rovira) a Vallfogona, ahont arribà lo 12 de Maig de 1703. L'objecte d'aquest viatge, era fer una bona comprovació de les obres d'En Vicents García, abans d'acabar d'imprimir lo llibre. Fra Manuel de Vega y de Rovira fou un monjo exemplar que treballà molt per les coses del convent. Sos superiors li permeteren lo conreu de la literatura en la que son nom fou aviat conegut.

Del testament de sa mare Mariàngela de Rovira y Reguer, otorgat a Miraver, diòcessis de Solsona, se desprèn que pel Març de 1712, Fra Manuel ja era mort (1).

JOAN BATISTA DE VILANA Y DE MILLÀS

Fou batejat en la església del Pi, lo 20 de Novembre de 1666. Se li posaren los noms de Francesch, Joseph, *Joan Batista*, Miquel. Sos pares foren Joseph de Paguera Vilana y de Boxadors, qui firmava sempre y donava son nom com Joseph Paguera de Vilana Millàs y la pubilla Marianna de Millàs y Guille. Foren padrins Joan Batista Planella y Anna de Paguera de Ferrer.

Tingué un germà, anomenat Felip, qu'era cavaller de Sant Joan l'any 1700; altre nomenat Antoni, advocat; altre, Joseph, Marquès de Vilana, tinent coronel que fou del batalló de la Santíssima Trinitat; y Eloisa, qui casà ab son cosí N'Armengol de Paguera y Riba. En l'estudi general o Universitat de Barcelona rebé esmerada instrucció, doctorant-se en Teologia y en Dret Civil y Canònic.

Fou admès en l'Academia lo 10 de Juny de 1700. Fou lo primer acadèmic qu'entrà per propia sollicitut. Se'l nomenà introductor d'Acadèmichs.

L'any 1701 morí son pare. Feu costat a sa mare ab sos conxements y procurà per la carrera y pervindre dels germans. Lo 22 de Febrer de 1702, en la església del Pi tingué lloch lo casament de sa germana ab N'Ermengol de Paguera. Nostre biografiat va ésser testimoni, junt ab son cosí Lluís de Vilana.

(1) Arxiu particular de mon estimat amich En Ramón de Sans y de Tord, ahont he trobat moltes notícies. — José M.ª Pellicer: *Santa María de Ripoll*.

Res més he pogut averiguar de tant rellevant personalitat fins a l'any 1710. Sobre aquesta època era ja son parent Ramón de Vilana Perlas, secretari de Carles III. Valent-se de sa influència prop del Monarca obtingué que a nostre biografiat li fos concedit l'Arxiprestat de Sant Joan de les Abadesses. Així lo Rey ho proposà al Papa Climent XI y aquest lo nomenà Arxipreste, per butlla expedida a Roma, en la Basílica de Sant Joan de Letrà, a 20 de Novembre de 1711. Prengué possessió per poders concedits al sacerdot Pons d'Ordeig, a 24 de Janer de 1712, qui fou tot seguit nomenat administrador dels bens de sa dignitat Arxiprestal. Ensemps nomenà vicari general de la Baronia al canonge de la Colegiata, n'Honorat d'Asprer y Folcrà, conyat d'un acadèmich nomenat Diego de Càrdenas-Arriñosa y de Collado. En carta qu'Elisabeth de Brunswick Wolfenbüttel dirigeix al capítol, ab data de 17 de Maig de 1712, posa en evidència les bones qualitats del nou Arxipreste; insistint en que prenga possessió personal.

En la primera sessió capitular en que assistí, que fou tinguda durant lo meteix mes de Maig, s'oferí a defensar la jurisdicció de la seva església, contra tota persona que pretengués minvar sa plenitut, ja sien dignitats reials o qualsevol altra autoritat eclesiàstica o seglar. Lo 26 de Maig se despedeix del Capítol per assistir al Sínode de Tarragona, havent ja mort l'any 1710 Fra Joseph Llinàs, Arquebisbe de Tarragona y Primat de les Espanyes. Aquest concili fou convocat a Barcelona per lo Bisbe de Solsona, Fra Francesch Dorda. Lo Dr. Vilana hi prengué part activa en moltes sessions.

A Juliol de 1712 tingué necessitat de defensar la jurisdicció civil de Bianya (prop d'Olot) a favor de sa Baronia de Sant Joan. Ho feu ab sòlida argumentació. A derrereries de 1713 fou despossehit de sos càrrechs per lo govern central que'l mirà com element advers a sa causa.

Ab data de 4 d'Agost de 1716 firmà un decret lo rey Felip, desterrant-lo de son reyalme.

En lo mes d'Abril de 1719 se reuneix lo capítol y's fa constar com l'Arxipreste fou desterrat per lo govern de Madrid. Lo 3 de maig del propi any són comminats al desterrament tots los canonges de la Colegiata, menys un d'ells anomenat Ferrer.

L'any 1725, signada la pau anomenada de Viena, com a conseqüència d'ella y d'altres circumstancies per mi ignorades encar que presumides, lo fiscal de la Rey al Audiencia de Barcelona, manà, ab data de 5 de Febrer de 1726, al capítol, reintegrar al Dr. Vilana en la possessió de la dignitat arxiprestal. També ordenà li sían restituits los fruyts que'ls seqüestradors de la sua dignitat havían cobrat durant son exili. La noticia fou rebuda ab molta alegría per los capitulars.

En acció de gracies per la reintegració, feu construir una urna d'argent de quaranta dobles d'or, pera colocar Nostre Senyor al monument tots los anys per lo Dijous Sant. Avuy existeix solsament una urna senzilla de planxes d'argent, donchs la riquíssima del Dr. Vilana fou fossa ab altres alhajas en la guerra del 1808.

Sant Joan de les Abadesses deu al Dr. Vilana la restauració de la capella de la Verge del Prat. Costejà son altar, ahont se troba l'escut d'armes de sa familia. Aquesta capella es visitada tots los anys per l'Ajuntament lo día 16 d'Agost.

Lo 16 de Març de 1726 lo Dr. Vilana convocà capítol. Allí, en lo sí de l'amistat y companyerisme, explicà a tots les penes sofertes en l'exili des del any 1713, en que fou despossehit de son càrrech fins que vegé arribada la hora feliç del retorn a la sua esglesia ben aymada.

A 30 de Setembre de 1727 lo Dr. Vilana se despedeix del capítol pera assistir al sínodo de Tarragona que devía de començar lo día 12 d'Octubre. En aquest concili defensà, contra'l Bisbe de Vich, Pere de Copons y de Copons, lo dret de les Colegiates a tindre la dignitat de canonge penitencier.

A 6 de Novembre de 1729 aplegats los canonges se comunican entre sí la observació que varis d'ells havían feta, especialment un que més ho havia notat, de que lo Dr. Vilana semblava estar disgustat, porque no se li donava preferencia en la celebració dels divins oficis en les principals festivitats. Alguns cregueren que son disgust era pregón y que arribaria a renunciar la dignitat arxiprestal. Reunits a soles acordaren nombrar dos capitulars pera que li oferissen la celebració en quatre de les festivitats principals, a sa

lliure elecció. Ab molt agrahiment acceptà l'ofrena. Escolli lo Dijous y Divendres Sant, Corpus, Assumpció de la Verge y festa del Sant Misteri.

Donant prova de sa gran humilitat, sols celebrà en lo día del Sant Misteri y encara no volgué ésser assistit per los tres canonges assignats en dites solemnitats, sinó per tres beneficiats. Axís resulta del acta de 5 de Setembre de 1730. En aquesta derrera acta diu lo capítol, parlant del Dr. Vilana: *Y com per les seves prendas, lliberalitats a la iglesia y consol als pobres no convenia sen desfés, pues sería una gran desgracia per tots...*; lo qual es una palesa manifestació de la estima que li tenían.

L'any 1733 assistí al concili de Tarragona.

Lo primer de Març de 1741 emmalaltí greument. Lo Capítol acordà pregaries per a consegüir del Altisme la sua salut. Ja recobrada aquesta, feya temps y sens a tornar a recaure, disposà lo 17 de Juny de 1741, que després de la processó dels tercercs diumenges de mes, se dongués al poble la benedicció ab lo Sacrament. Lo 18 de Setembre de 1743 instituí les Quaranta Hores en sa esglesia Colegiata, per un breu obtingut de Roma.

Morí lo Dr. Joan Batista de Vilana y de Millàs, lo 24 de Novembre de 1744, a la edat de 78 anys. Fou enterrat en lo vas de la germandat (1).

IÑIGO DE VILLARROEL Y PELAEZ

Nasqué a Toledo per los anys de 1666. Era fill del Mestre de Camp del exèrcit espanyol, Cristòbal de Villarroel y Ruíz de Alarcón, molt estimat del Príncep Joan d'Austria; militar molt excelent que's lluhí en les campanyes d'Italia, Catalunya y Extremadura, y de la distingida dama Catalina Pelaez, de familia asturiana.

Reu les primeres armes al costat del seu pare. Lo 10 de Maig de 1694 lo trobem de capità en una companyia del terç qu'a Toledo organisà son germà Antoni, l'heròich de-

(1) Arxiu parroquial del Pi. — Notes tretes del Arxiu de Sant Joan de les Abadesses, per lo Digníssim Senyor Arxiver (*Actes Capitulars. Necrologi. Llibre d'enteraments*). — *Liber Rotularum*, del notari Isalguer, vist pel meteix. — Bando d'exili, citat per En Bruguera. — Notícies hist. d'uns apuntaments personals.

fensor de Barcelona l'any 1713-14, que llavors era Mestre de Camp y que poch després passà a Madrid (1695) de capità reformat, després a Cepta y més tart brigadier o general a manar lo castell de Cardona, en temps del Comte de la Corzana.

De Toledo passà a Catalunya com a capità de cavalls coraces, manant sempre cavalleria, a fer la guerra contra'ls francesos. Ab un destacament d'infanteria des de Castellfollit anà a cremar lo castell de Santa Pau, fent presonera de guerra la guarnició que hi havia a dintre. En lo siti y perduda de Castellfollit se portà complint ab quant li fou manat, fins a romandre presoner ab la demés guarnició.

Lo día 1.er de Juny de 1694, en la topada que tingué la cavalleria sobre la retirada de Massanet ab l'enemich, en l'hostal anomenat *Matalaberní*, operà ab singular valor, maniobrant, ab poca gent, a foch de pistoles, devant d'un enemich nombrós. Rebé les cargues del enemich y donà lloch a que los batallons de sa mitja columna (que llavors anomenavan *trozo*) que'l seguían poguessen refer-se y actuar ab valor.

En lo siti de Barcelona de 1697 foren moltes les ocasions en que acredità son alt esperit, honor y zel en lo servey del Rey. Tocà a sa mitja columna lo corn dret d'aquella plaça y guardia principal per detindre los atachs del enemich. La nit del 19 de Juny se'l envià a sostindre un destacament d'infanteria qu'anava a cremar una casa ahont los enemichs tenían municions y queviures. Al atacar, se gità, valent, a la carga seguit de sa cavalleria, envers dita casa. Fent una evolució protectora de la infanteria, carregà fortament atacant l'enemich en lo pont de les Bigues, que'l adversari tenia fortificat. Lo desallotjà, per tres vegades, ab l'espasa a la mà, penetrant fins al interior d'un fossat (*cordadura*) ahont teya cara un considerable nombre de tropes y s'hi sostení fins l'endemà al fer-se clar, sota'l fusell del enemich.

La nit del día 26 del meteix mes, que se li encarregà sostingues la infanteria qu'ocupava un contra atach nostre, tement que'ls enemichs li passessin per mà, s'interposà ab gran aplicació y esperit fins a quedar mal nafrat d'un tret de bala. Encara no restablert, tornà a treballar durant lo

meteix siti, sens perdre un instant de temps, ni conjuntura pera fer avinent la honra ab que servir volia, continuant en la mateixa activitat en quan s'oferí fins que vingué la pau de Ryswick.

Tots los generals qu'havían observat son comportament militar lo creyan digne de la atenció del Rey. Ho creyan aixís lo Marquès de Gastañaga, ab los Comtes de la Corzana y de Palma, Príncep de Darmstadt, Marquès d'Aytona, tinent general Feliu Balleró y sargent general de batalla Marquès de Preu. Totes aquestes recomanacions són molt expressives.

Lo 30 de Agost de 1700 fou admès a l'Academia, ahont presentà, entre altres, un romanç heròich, dirigit a dita docta corporació. Treball escrit ab entusiasme y vehement ardor, característica de son gènit.

L'any 1701 anaren a Madrid, per ordre de la Reyna y del govern, tots los oficials reformatos de son *trozo*, o sia mitja columna. Llavors se l'agregà de nou en la companyia que li donaren a manar a les ordres del general de cavalleria Feliu Balleró. Axis continuà, quasi sempre rondant per la montanya de Catalunya, fins a 2 de Maig de 1703 que fou destinat a Andalusia.

Lo 17 d'Agost de 1703 se'l nomenà comandant quefe de la plaça de Vigo, en Galicia. Crech que no arribà a pendre'n possessió. Tal volta morí, o passà quelcom per mi desconegut, ja que en l'arxiu antich del Govern militar de Pontevedra y plaça de Vigo no hi ha lo menor detall de sa presa de possessió, ni de cap acte en que ell disposés quelcom en l'ordre civil o militar.

L'Iñiú de Villarroel y Pelaez havia contret matrimoni a Andalusia ab Leonor de Mendoza, germana d'un seu company d'armes. D'aquest matrimoni hagué un fill de nom Pere. Seguí aquest la carrera militar. Morí a Barcelona lo 27 de Setembre de 1755. Manava llavors, com a tinent coronel, lo regiment de Galicia. Fou enterrat, ab totes les honors, en la esglesia de trinitaris descalços (1).

(1) Arxiu general de Simancas, *Servicios de guerra* (Lligall 84). — Carta particular a mi dirigida per lo general Salgado. — Arxiu de la Comunitat del Pi. — Obituari.

MARCH ANTONI VINYAS

Era fill de Felip Vinyas, fiscal patrimonial del Consell de S. M., home de gran saber y molt aymant dels privilegis de Catalunya.

A principis de la XVIII centuria era catedràtich d'Humanitats de la Universitat de Barcelona. Comprenien les Lletres Humanes quatre cursos. Los autors que se seguien eran: Antoni de Nebrija, Erasme, Vives, Cató, Ciceró, Virgili, Ovidi, etz. En la Universitat de Barcelona hi hagué un certamen poètich los dies 1 y 2 de Setembre de 1700 de que cuidaren los catedràtichs de Lletres Humanes. A 23 d'Agost de 1700 los concellers votaren 275 lliures o sien uns 50 doblons per ajudar als dispendis de dit certamen. Lo dia 3 de Setembre acordaren qu'atès que'l certamen poètich havia resultat una evident demostració dels bons resultats de la ensenyança qu'es dava en la Universitat Literaria y Estudis generals de Lletres Humanes, y axí meteix la gran aplicació de sos catedràtichs, disposant d'aquesta manera dextres doctes y eminents, *axis per facultats majors com per lo polítich, tot lo que resulta de gran llustre, punt y estimació de la present ciutat, baix l'amparo y protecció de la qual es y se troba*, s'acordà pagar al Vice-Rector Mossèn Salvador Rovira, beneficiat de Santa Maria del Mar, la quantitat que resultés dels comptes que se li demanà presentar per compliment de dispensa, pagats ja los 50 doblons acordats interinament, y aixís tota la quantitat esmersada se feu anar a càrrech de la Ciutat.

En la Academia de 25 de Març de 1703 presentà lo Catedràtich March Antoni Vinyas un sonet d'escayenta forma, dins l'estil d'època (1).

JOAQUÍM VIVES Y XIMÈNEZ

Natural de Barcelona, nasqué l'any 1671. Era fill del ilustre ciutadà Marià Vives, y de Mariana Ximénez; filla de Joan Ximénez de Monrodón, capità d'infanteria.

(1) P. Nadal: *Vida del Beato Jose Oriol*. — Arxiu municipal. Deliberacions del Consell.

En 1.er de Maig de 1692 fou regonegut com a ciutadà honrat de la matrícula de Barcelona, havent complert 20 anys. Lo 13 d'Abril de 1695, casà ab Manuela Quintana y Fàbregas, filla del noble senyor Jòseph Quintana y de Cruilles, difunt, y d'Eulària Fàbregas. Lo 24 d'Abril de 1697 fou batejat al Pi son fill Fèlix. En aquesta partida se fa constar qu'En Joaquím Vives y Ximènèz es Doctor en Lleys y ciutadà honrat de Barcelona.

L'any 1699 era del Braç Militar. Exercia la carrera d'advocat y he vist d'ell alguna alegació jurídica. L'any 1708 era oficial del Braç Militar y formà part del seguici de Carles III (L'Arxiduch) al anar a revalidar lo seu matrimoni ab Elisabeth de Brunswick Wolfenbüttel a Santa Maria del Mar. Al 30 de Juny de l'any 1713 assistí a la convocatò del Braç Militar. Des d'aquesta data romanch sens més notícies. Consta en una nota trobada en la Academia de Bones Lletres, per nostre company N'Ernest Moliné y Brasès, qu'En Vives y Ximènèz era Rector dels Banys. Així ho publica l'estimat amich en sa edició apart de l'*Academia dels Desconfiats*. Aquí convé aclarir que no's deu entendre qu'En Vives fos realment capellà y Rector d'un poble anomenat així, sinó qu'era lo seu pseudònim com a literat. L'usà en lo pròlech als Lectors, posat en la primera edició de les obres del Rector de Vallfogona y en les poesies que ab aquest nom de Rector dels Banys hi constan.

Son fill Fèlix Vives y Quintana casà ab Teresa Vidal. Ramón Vives y Vidal, Relator de nostra Audiencia, qui casà a Barcelona ab Vicenta Cebrià, podria tenir quelcom que veure ab en Fèlix Vives y Quintana? — No ho sé.

En Ramón Vives y Vidal y Na Vicenta Cebrià foren los pares d'En Pere Nolasch Vives y Cebrià, nat l'any 1794. Fou elegit Acadèmich de la Reyal de Bones Lletres de Barcelona, lo primer de Març de 1861. Fou de la Reyal Audiencia, com son pare, exercí de professor en dret y fou nomenat regidor y síndich del Ajuntament, president de l'Academia de Jurisprudencia y Legislació y de la fundació Saviny, així com substitut del Tribunal de Comerç. Escrigué varies obres, essent la més notable la que porta per títol: *Observaciones sobre algunos artículos del proyecto del Código Civil de España, que tiene mira a la cuota de legi-*

tima y al modo de juzgarla (any 1862). Morí l'any 1874, a 80 anys d'edat. Son fill, Fèlix Vives d'Amat, era també advocat y persona molt ben relacionada en nostra terra. Molt ben volgut per la bondat de son caràcter y la integritat de ses idèes (1).

*
* *

En lo primer volum de *Memorias* de nostra Academia se diu clarament quin fou lo naxement y origen de la fundació de nostra precursora, de que suara acabem de tractar. Son origen veritable, segons allí s'expressa, fou l'antiga costum de la noblesa catalana de formar distintes societats hont poguessen entretenir-se en materies literaries, instruhint-se tots los reunits de lo que llegia un d'ells.

Al fundar-se l'antiga Academia se tingué la idea d'ocupar la atenció de la noble joventut y preservar-la dels mals que l'estar ocios sol proporcionar.

Però aquell estímulo no parà en pur passatemps; sinó que feu despertar a aquella joventut aristocràtica, aficions al estudi, tot cultivant les Belles Arts. Los Acadèmichs s'aprofitaren, encara que sa escola y los jovers distingits que volgueren educar-se, no donguessen los resultats qu'erani d'esperar.

Los Acadèmichs foren quasi tots persones de primer relleu y de gran influencia social. Bisbes sortiren del innegable valer de Joseph de Taverner y d'Ardena; literats ben volguts en l'extranger com lo sext Comte de Çavellà; homens de govern com lo Marquès de Rubí; generals com En Carrillo d'Albornoz; músichs com En Francesch Valls y advocats com En Joseph de Rius y de Falguera.

Lo posar de relleu los mèrits d'aquests antichs acadèmichs, ha sigut lo principal motiu d'escriure aquestes línies. Al fer-ho he pensat que la Reyal Academia de Bones Lletres ho veuria ab gust. A sa disposició romàn mon treball. A ella y a ses ordres espero m'indiqui en quina altra faysó puch d'alguna manera esser-li útil.

JOSEPH R. CARRERAS Y BULBENA.

(1) Arxiu Parroquial del Pi. — Arxiu Corona d'Aragó. — Dietari sext de Deliberacions del Brag Militar. — Pi y Arimón. Obra citada y mon *Carles d'Austria*. — Bruguera. Obra citada. — Arxiu parroquial de Sant Cugat. Notes de la familia Vives de la Plaça de Catalunya.